

Bijlage 1.

1. De ontwikkeling van de contributie sinds 2011

Tot 2011 was de contributiesystematiek van de vereniging gebaseerd op de ontwikkeling van lonen en prijzen. In 2010 werd duidelijk dat het volgen van die systematiek zou betekenen dat de contributie voor 2011 met 4% zou worden verhoogd. Omdat in die tijd van economische crisis de inkomsten van gemeenten sterk terugliepen door lage accressen en het korten of stopzetten van verschillende doeluitkeringen door het rijk (zoals minimabeleid, Wajong, stadvernieuwing), is besloten de financiële ontwikkeling van gemeenten en van de vereniging meer in evenwicht te brengen. Het resulteerde in de afspraak dat het accres voortaan de maatstaf voor de indexering van de contributie zou worden.

Naast de afspraak dat de contributie voortaan de (in die periode lagere) accressen zou volgen, werd de VNG een bezuiniging opgelegd. Die bezuiniging leidde uiteindelijk tot een contributieniveau dat op dit moment 4,9% lager ligt dan de financiële ontwikkeling van het gemeentefonds.

Jaar	A Werkelijk accres	B Contributienota	A-B Verschil in accrespercentage
2011	0,48%	-2%	2,48%
2012	-2,56%	-1,45%	-1,11%
2013	-0,33%	-2,41%	2,08%
2014	2,02%	0,00%	2,02%
2015	-0,54%	0,71%	-1,25%
2016	4,25%	4,23%	0,02%
2017	1,14%	0,47%	0,67%
Totaal	4,46%	-0,45%	4,91%

De huidige systematiek houdt rekening met de ontwikkeling van het accres, niet met de omvang van het gemeentefonds zelf. Toevoegingen (zoals door decentralisaties) of onttrekkingen (zoals de opschalingskorting) aan het gemeentefonds hebben geen invloed op de hoogte van de contributie. Als voorbeeld kan de toevoeging van de integratie uitkering sociaal domein aan het gemeentefonds dienen. De omvang van het gemeentefonds wordt daardoor miljarden groter, maar die toevoeging heeft geen effect op de hoogte van de contributie, omdat die aan het accres is gekoppeld. Datzelfde geldt voor doeluitkeringen en andere geldstromen die het Rijk aan gemeenten ter beschikking stelt. Dat heeft tot gevolg dat taakverzwaring of -verlichting van het VNG-organisatie niet door het accres wordt gecompenseerd.

Gevolg van de huidige contributiesystematiek is daarnaast dat het (meerjarig) tot een onvoorspelbaar beeld leidt. Het levert elk jaar een verrassing op voor de leden en de organisatie. Zo zou het voortzetten van de huidige systematiek betekenen dat de contributie voor 2019 met meer dan 6% stijgt.

Takenpakket VNG

In de afgelopen jaren is het takenpakket van de VNG sterk toegenomen. De belangrijkste groei is veroorzaakt door de decentralisaties in het sociaal domein. Tijdens de overgang van die taken van het Rijk naar gemeenten was de verwachting dat de extra inzet die de VNG bij voorbereiding en implementatie moest leveren tijdelijk zou zijn. De personele inzet is grotendeels uit rijkssubsidies betaald. Deze subsidies voor de implementatie zijn nu grotendeels weggefallen, terwijl de vraag voor ondersteuning van gemeenten op het sociaal domein hoog is gebleven. Een andere taakverzwaring ligt op het gebied van de informatisering: de voortschrijdende digitalisering en de ontwikkelingen van de informatiesamenleving vragen veel extra beleidsinzet.

Koppeling contributie aan loon- en prijsontwikkeling

De koppeling van de contributie aan het accres was bedoeld om een 'level playing field' voor gemeenten en VNG te bereiken. Met de invoering van de aangepaste normeringssystematiek gaan gemeenten en Rijk meer gelijk op: als het rijk meer geld uitgeeft aan zorg en sociale zekerheid, ligt het voor de hand dat gemeenten ook meer aan zorg en sociale zekerheid moeten uitgeven. Dat logische verband is er echter niet waar het gaat om activiteiten van de VNG.

Een koppeling van de VNG-contributie aan de ontwikkeling van lonen en prijzen ligt meer voor de hand dan koppeling aan het accres. De kosten van de kernorganisatie van de VNG bestaan voornamelijk uit personeelslasten, kantoor- en huisvestingskosten en afschrijvingen. Deze kosten zijn bij gelijkblijvende activiteiten goed voorspelbaar en kunnen op basis van indexen worden geraamd. De stabiliteit van de bedrijfsvoering van de VNG is zeer gebaat bij een systeem van indexering.

Vereenvoudiging systematiek

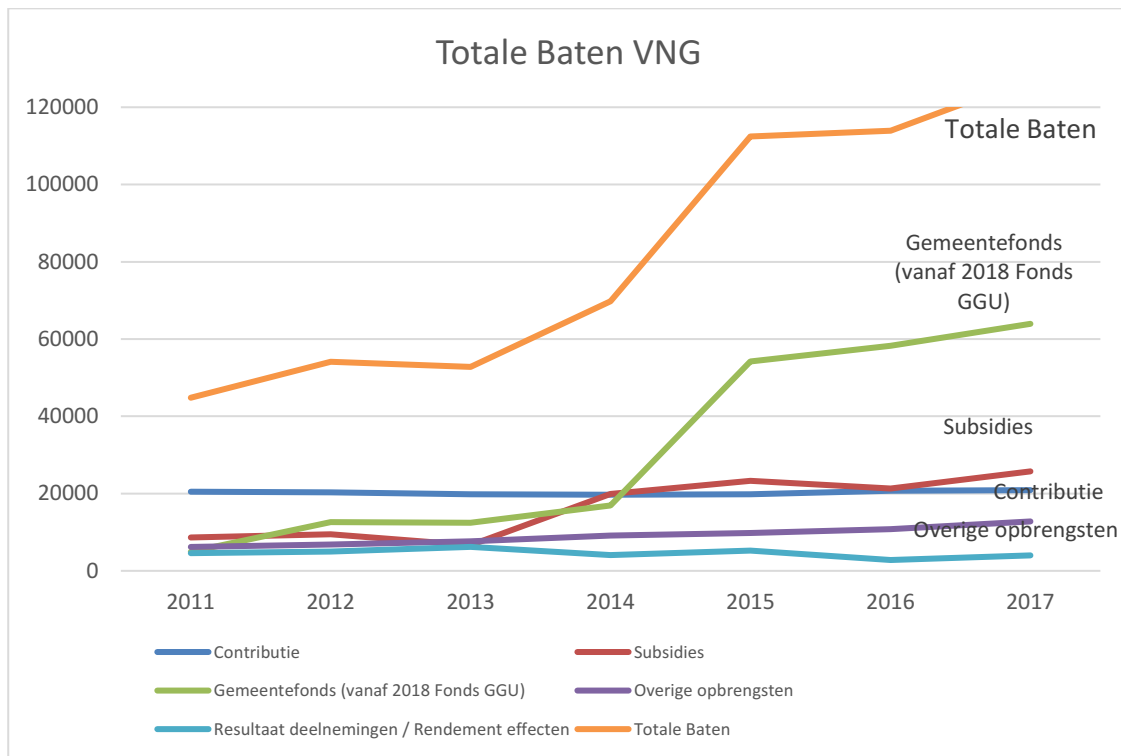
We willen een eenvoudig, transparant en toekomstbestendig systeem voor de financiering van de VNG-organisatie tot stand brengen. Daarbij hoort voor de leden ook een eenvoudige en transparante contributiesystematiek. Om dat doel te bereiken willen we nog een aantal onderdelen uit het huidige systeem aanpassen.

De contributiesystematiek is nu opgebouwd uit drie modules. Module A is de basiscontributie, modules B en C maken aanvullingen op de contributie mogelijk. Module B is een compensatiemethodiek om de financiële effecten van gemeentelijke herindelingen te compenseren. Module C maakt het mogelijk beleidsintensivering te bekostigen. We stellen voor de opbouw van de contributie te vereenvoudigen door deze modules te schrappen.

Als laatste vereenvoudiging willen we de huidige regeling voor het lidmaatschap van gemeentelijke samenwerkingsverbanden laten vervallen. Op dit moment zijn nog slechts enkele samenwerkingsverbanden lid. De verbanden kunnen blijven rekenen op dienstverlening door de VNG. Op de BALV 2018 zullen we een voorstel doen voor een statutenwijziging op dit onderdeel.

2. Meerjarenperspectief

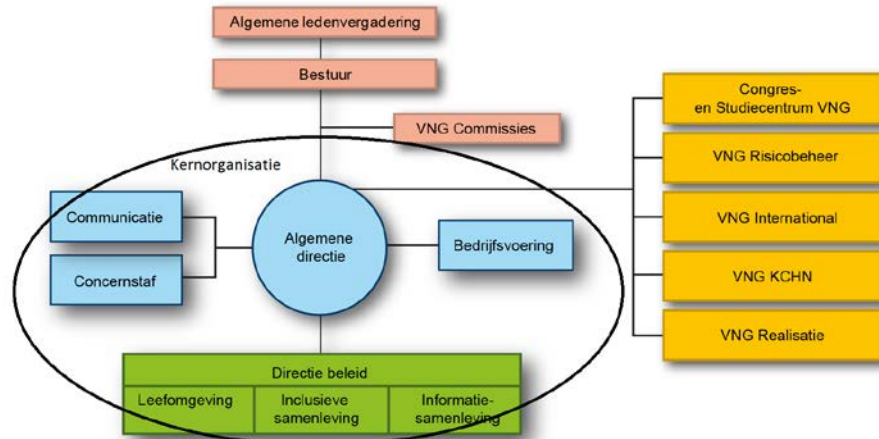
De nieuwe contributiesystematiek moet aansluiten bij de ontwikkeling van de VNG en een transparante verantwoording mogelijk maken. Sinds 2011, het jaar van de koppeling van de contributie aan het accres, is de begroting van de VNG bijna verdrievoudigd. De baten stegen van € 45 miljoen in 2011 naar € 127 miljoen in 2017.

De toename komt vooral door de decentralisaties in het sociaal domein en de daarmee gepaard gaande collectief uitgevoerde taken. Ook de collectieve aanpak van activiteiten op het gebied van gemeentelijke dienstverlening draagt sterk bij aan de groei. De kosten van de VNG bestonden in 2017 voor 70% uit gesubsidieerde en collectief gefinancierde activiteiten. De overige 30% waren kosten van de zogeheten kernorganisatie, dienstverlening aan dochterbedrijven en overige projectkosten

Kernorganisatie

De kernorganisatie van de VNG wordt gevormd door het deel van de organisatie dat werkt aan de uitvoering van reguliere kernactiviteiten van de VNG: belangenbehartiging, platformfunctie en dienstverlening. Naast de kernorganisatie zijn inmiddels vijf bedrijven onderdeel van de VNG-organisatie en worden (gesubsidieerde) projecten uitgevoerd.

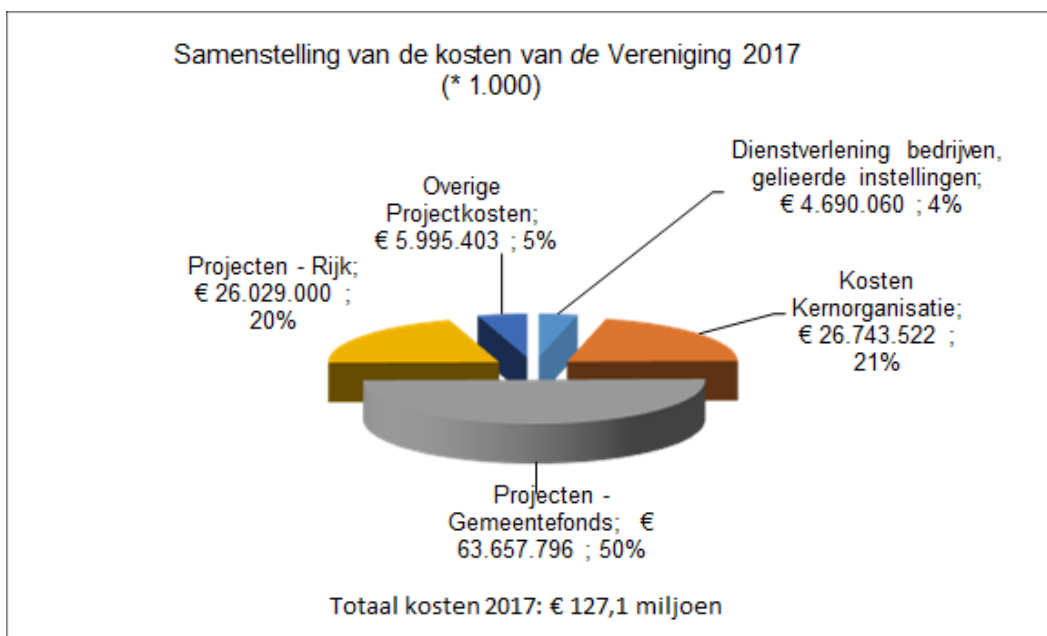
De kosten van de kernactiviteiten worden nu gedekt uit het totaal van contributie-opbrengsten, resultaten van VNG-bedrijven, opbrengsten uit beleggingen en overige opbrengsten. De kernorganisatie wordt zo dus enerzijds gefinancierd uit een zekere inkomstenbron (de contributie) en anderzijds uit onzekere en fluctuerende opbrengsten (overige opbrengsten, het resultaat van de bedrijven en de opbrengsten uit beleggingen).

Koppeling contributie aan kernorganisatie

Met het oog op een stabiele begroting en een transparante verantwoording is het nodig om de basisactiviteiten van de VNG één op één inzichtelijk te maken. De basisactiviteiten dienen hierbij gedekt te worden uit structurele vaststaande inkomsten, de contributie. Op deze wijze worden zekere structurele inkomsten gekoppeld aan de kernactiviteiten van de VNG.

De kernactiviteiten van de VNG kosten € 26,7 miljoen en worden op dit moment voor slechts 80% gedekt uit de contributie. Dit verschil is de afgelopen jaren ontstaan door de verlaging van de contributie in 2011, gecombineerd met een forse uitbreiding van het takenpakket van de organisatie, met name in het sociaal domein (decentralisaties) en de sterke groei van beleidsmatige activiteiten op het terrein van ICT. Tot nu toe hebben we dit tekort gedekt door rendement op eigen vermogen, resultaten van de VNG-bedrijven en inzet van medewerkers op gesubsidieerde projecten.

Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de niet structurele inkomsten hebben we een aanzienlijk deel van de beleidsformatie moeten invullen met medewerkers die op tijdelijke basis werken of zijn ingehuurd. Enige flexibiliteit in de personeelsbezetting is vanuit het oogpunt van bedrijfsvoering zeker gewenst maar een te grote flexibele schil kan leiden tot discontinuïteit en is ook vanuit het perspectief van goed werkgeverschap niet gewenst. Omdat het om structureel werk gaat is deze werkwijze voor de langere termijn niet stabiel genoeg.

Verhoging contributie

Voor een stabiele bedrijfsvoering is het daarom nodig dat de structurele inkomsten de kosten van de kernorganisatie gaan dekken. Door de uitbreiding van het takenpakket van de VNG dekt de contributie slechts 80% van de kosten. We kiezen voor een geleidelijke ingroei van de contributie totdat er weer evenwicht is tussen de structurele inkomsten en de kosten van de kernorganisatie. De structurele verhoging van de contributie wordt vastgezet op 1 procent per jaar, naast de indexering van lonen en prijzen. Tot het moment dat de kosten van de kernorganisatie volledig gedekt worden door de contributie zal het uitkeerbaar vermogen ingezet worden om de dekkingsgraad van 100% en daarmee een stabiele bedrijfsvoering te waarborgen.

Op die manier wordt de bekostiging van de kernorganisatie onafhankelijk van wisselende en onzekere inkomsten vanuit bedrijven, subsidies, beleggingsrendementen etc. Tegelijkertijd zullen ook de omvang en de daarmee gemoeide kosten van de kernorganisatie kritisch worden bekeken. De omvang daarvan is immers geen vaststaand gegeven: de organisatie zal zich continu moeten aanpassen aan het de omvang van het takenpakket. Met dit voorstel kiest de vereniging voor een langjarige en voorspelbare contributie.

3. Vermogen

Op de ALV van 2017 is door de gemeente Heerhugowaard een motie ingediend waarin het VNG-bestuur wordt gevraagd een onderzoek in te stellen naar de relatie tussen de financiële reserves van de vereniging in relatie tot het risicoprofiel van de vereniging. Het bestuur wordt verder gevraagd een voorstel te presenteren wat de wenselijke omvang is van de reserves. De motie is door het bestuur overgenomen omdat er een duidelijkere relatie moet komen tussen het werkprogramma van de vereniging en de financiële stromen. Daarvoor is het nodig de financiële risico's en de daarbij passende reserves beter in beeld te krijgen. Aan PricewaterhouseCoopers is gevraagd om als onafhankelijk onderzoeksbureau de risico's in kaart te brengen, de kans van optreden van die risico's te bepalen en de impact te kwantificeren.

Benodigd weerstandsvermogen

Het resultaat van het onderzoek is dat het benodigd weerstandsvermogen uitkomt op € 9,3 miljoen. Rekening houdend met de niet uitkeerbare bedragen van het vermogen en al vastgelegde bestemmingen bedraagt het uitkeerbaar vermogen € 37,7 miljoen. Dit bedrag is echter inclusief het vermogen van de bedrijven ad € 19,8 mln. Het benodigde weerstandsvermogen van de bedrijven is nog niet onderzocht. Het uitkeerbare bedrag komt hiermee in eerste instantie uit op € 17,9 miljoen. Dit is als volgt weer te geven:

Eigen Vermogen eind 2016	€ 65,6 miljoen
<u>BIJ:</u> Verwacht resultaat 2017	€ 0,2 miljoen
<u>AF:</u> <ul style="list-style-type: none">• Niet uitkeerbaar:<ul style="list-style-type: none">- Herwaarderingsreserve- Bestemmingsreserve- Herinrichting begane grond / Wetenschapsfunctie 2018• Huidig vermogen bedrijven (waarde deelnemingen)	€ 6,1 miljoen € 10,7 miljoen € 2 miljoen € 19,8 miljoen
Benodigd weerstandsvermogen	€ 9,3 miljoen
Uitkeerbaar vermogen	€ 17,9 miljoen

Begeleidingscommissie

Ter begeleiding van dit onderzoek naar het weerstandsvermogen is door de VNG een begeleidingscommissie ingesteld. De commissie bestond uit twee leden van het VNG-bestuur te weten de heren Buijtsels en Van der Zwan, de heer Dickhoff (wethouder gemeente Heerhugowaard) en de heer Dijkstra (secretaris gemeente Assen). De commissie onderschrijft de uitkomsten van het onderzoek en onderschrijft de aanbevelingen. Ook adviseert de commissie - conform de aanbevelingen van PwC - onderzoek te doen naar het weerstandsvermogen van de bedrijven en het huidige vermogen van de bedrijven vooralsnog buiten beschouwing te laten.

Afbouw vermogen

Het bestuur wil de aanbevelingen van PwC en de begeleidingscommissie overnemen. Daarmee wordt onder meer bereikt dat structureel invulling wordt gegeven aan risicomanagement en zullen ook de risico's van de bedrijven en hun benodigde weerstandsvermogen in kaart worden gebracht. De uitkomsten van het vervolgonderzoek naar het vermogen van de bedrijven zal op de BALV 2018 worden gepresenteerd.

Het uitkeerbare bedrag willen we inzetten voor de financiering van de kernorganisatie totdat de kosten van de kernorganisatie en de contributie-inkomsten met elkaar in evenwicht zijn. De effectenportefeuille zal in fases worden afgebouwd totdat een weerstandsreserve is ontstaan die past bij het dan geldende risicoprofiel. De afbouw van die portefeuille betekent dat de inkomsten uit de beleggingen sterk zullen afnemen.

Resultaatbestemming

Om het vermogen niet opnieuw te laten groeien, zal jaarlijks door het bestuur een voorstel worden gedaan voor de bestemming van de resultaten van de bedrijven en rendementen uit de beleggingsportefeuille.